

ПАНТУС О.В

студента 1-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету,
м. Житомир

ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ З ПОЛЬЩЕЮ

Дана тема обумовлена тим, що Україна будує демократичну, правову державу. Історичний досвід дипломатичної діяльності Директорії пов'язаний з Польщею дає можливість критично оцінити процес побудови Української держави на сучасному етапі. До даної проблематики зверталися у своїх наукових працях такі вчені, як: Гудь Б., Винниченко В., Дорошенко В., Шинкаренко Т., Гончаренко В.

Метою дослідження є всебічний аналіз проблем політичного життя України періоду з 1918 по 1921 рр. та висвітлення багатовекторності зовнішньої політики уряду Директорії, у досліджуваний період.

Об'єктом дослідження є історія дипломатії в добу визвольних змагань періоду української національної революції.

Предмет дослідження – діяльність уряду Директорії Української Народної Республіки у зовнішньополітичному напрямі з 1918 по 1921 рр.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період 1918-1921 рр. Нижня межа – грудень 1918 р. – встановлення влади Директорії; верхня межа – 1921р. – до завершення діяльності останніх дипломатичних представництв Директорії в Європі.

Територіальні межі дослідження охоплюють територію України, Росії, Польщі та країн Західної Європи (Німеччина, Австрія, Угорщина, Чехословаччина, Італія, держави Антанти). Це зумовлено зовнішньополітичними векторами Директорії УНР у здійсненні міжнародної політики, а також інтересами окремих діячів у заданих країнах.

Дипломатичні відносини України з Польщею від часу утворення УНР і Речі Посполитої Польської не мали послідовного і тривкого характеру. Після укладення Берестейського мирного договору Україна опинилася у політичному впливі Центральних держав, а Польща угід країн Антанти. Ця обставина ускладнювала встановлення дипломатичних стосунків і обмін дипломатичними представництвами. І все ж у жовтні 1918 р. польська регентська рада направила свого офіційного представника С. Ванковича як надзвичайного і повноважного посла при гетьмані П. Скоропадському з метою якнайшвидшого налагодження відносин між обома країнами. Відповідно до Варшави був висланий репрезентант гетьмана консул в Лодзі Нілус. В цей період УНР фактично перебувала у стані війни з Польщею з огляду на військовий конфлікт між українцями і поляками в Галичині. В цих умовах встановлення постійних дипломатичних відносин між УНР і Польщею було неможливим. І все ж обидві новопосталі держави були

зацікавлені у нормалізації стосунків. Невдовзі після від'їзду місії В. Прокоповича Рада Міністрів УНР призначила О. Карпінського міністром-резидентом УНР у Польщі [1, с.753-756].

Важливе значення для налагодження дипломатичних стосунків між Україною та Польщею мало встановлення особистих контактів між лідерами цих країн. У травні 1919 р. Ю.Пілсудський вислав до С. Петлюри майора Я. Заглобу-Мазуркевича, який досконало володів українською мовою. У штабі української армії у Новому Острозі відбулася його таємна зустріч з С. Петлюрою, під час якої він проінформував про ставлення Ю. Пілсудського до УНР і самого Головного отамана. Як відомо, Ю. Пілсудський виявляв себе як прихильник незалежності народів колишньої Російської імперії і відстоював ідею створення федерації Польщі, України, Білорусії та Литви. Глава Польської держави був одним з небагатьох польських політиків, які визнавали право українців на незалежну державу, щоправда без її західних земель [2, с.69].

Між тим перебіг боротьби за українську державність об'єктивно сприяв встановленню нормативних відносин між УНР і РПП. Одночасно боротьба України як з більшовиками, так і з денікінською армією без союзницької підтримки із Заходу робила її фактично безперспективною. З огляду на напружені відносини УНР з країнами Антанти, Польща залишалась фактично єдиною країною, яка була зацікавлена у продовженні визвольної боротьби України і могла надати їй реальну військову допомогу. Ось чому уряд УНР прагнув будь-що врегулювати відносини з Польщею, закриваючи очі на часом брутально-жорстоке поведіння польських військових і адміністрації з українським населенням на захоплених поляками територіях. Хід попередніх переговорів свідчив, що для вирішення складних питань українсько-польських взаємин потрібна авторитетна делегація, яка мала б належні повноваження для з'ясування як територіальних, так і соціально-політичних проблем. З цією метою було створено нову місію, яка офіційно була названа "Українською Дипломатичною Місією в Річі Посполитій Польській".

До її складу увійшли голова місії міністр юстиції і керуючий міністерством закордонних справ УНР А. Ливицький, перший заступник голови Л. Михайлів, політичні радники П. Понятенко, Б. Ржепецький, П. Мшанецький. Згідно з отриманим повноваженням місія у зазначеному складі мала провести переговори з урядом Польщі, укласти угоди, договори і конвенції з питань політичного, військового і торговельно-фінансового характеру. При сприятливих умовах вона уповноважувалась на встановлення постійних відносин між УНР і РПП [3, с.118-119].

Отже, ще до початку офіційних переговорів стало зрозумілим, що питання про визнання самостійності України набуває проблематичного характеру. Зустріч А.Ливицького з головою польської держави Ю.Пілсудським. Останній висловив надзвичайно прихильне ставлення до української самостійності і готовність її підтримувати. Разом з тим було зазначено, що серед впливових верств польської держави ця ідея не користується популярністю і уряд мусить з ним рахуватись. До того ж Польща, як зазначав Ю. Пілсудський, не самостійна у своїй зовнішній політиці і тому не може маніфестувати своє визнання України раніше, ніж це буде зроблено країнами Антанти. Одночасно він зауважив, що польські урядові політичні кола і більшість суспільства висловлюються за лінію р. Збруч, як кордон на південному заході. При цьому, на його думку, питання кордонів мало бути з'ясоване в загальних рисах і не висуватись на перший план, що могло б завадити переговорам. Після цього візиту офіційні переговори були перервані [2, с.81].

22 грудня 1919 р. міністерство закордонних справ УНР повідомило усіх голів та послів дипломатичних місій України про хід переговорів з поляками та їх наслідки. За штатним розкладом українська місія в Польщі до 1 січня 1920 р. нараховувала у своєму складі 38 осіб і була одним з найчисельніших українських дипломатичних представництв у Європі. Після підписання конвенції українська місія залишилась у Варшаві і продовжувала свою роботу як представництво інституції України. Таким чином українська державність отримала в Польщі важлив підтримку. Підтримання ідеї української самостійності у польському суспільстві стало одним з важливих напрямків діяльності української дипломатичної місії, яка здійснювалась шляхом постійних контактів з польськими політичними колами, як з їх урядовими представниками так і поза ними [4, с.18, 33].

Дослідження дипломатичної діяльності на початку ХХ ст. дає можливість використати цей досвід на початку ХХІ ст..

Список використаних джерел:

1. Морозов В.Владимир Петрович Затонский / В.А. Затонский –К.,1988.-156 с.
2. Билан Ю. Отечественная война украинского народа против немецких вич.Я.Билан-К.: Рослит,1960.-295 с.
3. Михутина И.Украинский Брестский мир / И.Михутина-Москва,2007-618 с.
4. Капустянський М.Похід українських армій на Київ-Одесу в 1919 році/М.Капустянський-Мюнхен,1946.Кн.2-363 с.